

TOMÁŠ BENÍK
POD KRÍDLAMI ZMENY

Tomáš Beník

POD KRÍDLAMI ZMENY

Venované rodine

***„Bolest' je velká učitel'ka l'udí. Pod jej
dychom sa rozvíjajú duše.“***

Marie von Ebner - Eschenbach

1

„Ja vás zdravím, slečna Erika,“ pozdravil ma psychiater s úsmevom a podal mi ruku.

„Som rada, že sme sa stretli,“ zareagovala som podobným tónom pri podaní ruky. Pri zatrasení ma len mierne zarazila jedna vec. Akosi necítim teplo jeho dlane. Je to možné? Možno aj hej, keďže stisnutie našich rúk trvalo príliš krátko.

„A kde teda môže prebehnúť naše sedenie? Bude to tu?“ opýtal sa a ukázal na hnedú pohovku za mnou. V miestnosti, v ktorej sme sa nachádzali, sa mi zdala ako stvorená. Prekvapovalo ma, že sa v podstate pýta, či sedenie môže prebiehať v jeho pracovni. Azda má takýchto pracovní vo svojom dome viac?

„Nie, tu je to perfektné,“ odpovedala som pri ľahnutí na spomenutú pohovku.

„Budete chcieť niečo na pitie?“

„Nie, ďakujem.“

Pozrela som sa cez veľké okná pracovne von do záhrady. Bolo leto, takže záhrada bola zaplnená snád' tisícami kvetov rôznych farieb. Ten pohľad bol nádherný, no v mojom prípade spôsobil veľmi rýchlo odtrhnutie od reality. To som snád' jediná na celej zemeguli, ktorá nedokáže odtrhnúť zrak od tej nádhery?

„Môžeme začať?“ zazneli doktorove pokojné slová. Tie ma okamžite vrátili späť. Pozrela som sa naňho. Sedel na pohodlnom modrom kresle. Druhé stálo na druhej strane nízkeho stolíka. Nohy v čiernych nohaviciach mal prekrížené. Namiesto topánok

papuče, namiesto saka už len biela košeľa s rozopnutým golierom. Po pravej strane stál stolík do výšky doktorovej ruky. Na ňom bola veľká šálka s kávou. Asi to bude vyzerat' na dlhšie sedenie. A mimochodom, kedy to ten človek stihol všetko urobiť? Ved' pred mojím ľahnutím tu stála len tá pohovka. Alebo opäť nedávam pozor?

„Iste,“ povedala som a venovala ešte jeden krátky pohľad tej krásy vonku.

Potom ešte nastalo pár pohľadov po okolí. Pracovňa bola v podstate veľkým priestorom s bielymi stenami, pokrytými niekoľkými obrazmi od súčasných maliarov. Nechýbala väčšia knižnica, priam až preplnená knihami, stojaca na druhom konci miestnosti. Pred ňou stál mohutný drevený pracovný stôl s koženým kancelárskym kreslom. Stáli akoby na dotyk od okna. Až teraz som zbadala záclony, snažiac sa v podstate márne aspoň trochu zakryť tú krásu. Nad mojou pohovkou bol tiež zavesený veľký obraz s dákou neopísateľnou spleťou farieb pre moje oko. Prevažovala v ňom ale zelená, čo moju maličkosť upokojovalo.

„No dobre, Erika. Môžem vám tak hovoriť, že?“ spýtal sa, držiac v rukách veľký zápisník a pero. Kde ich vzal? Ved' pri poslednom pohľade ich v ruke nedržal! Asi je kúzelník, alebo čo...

„Samozrejme.“

„Podľa toho, čo som zatiaľ počul, viem, že mávate údajne časté kontakty s duchmi, však?“

„Nie údajne, reálne!“ zaznela moja podráždená odpoveď.

„Dobre, v poriadku. Upokojte sa! Nie sme tu od toho, aby sme sa hádali. Určite uznáte, že o vás a vašich kontaktoch s duchmi nič neviem. Mohli by ste mi, prosím, prerozprávať všetko od začiatku?“

„A k čomu to bude, pán doktor?“

„Akože k čomu? Vaše rozprávanie predsa bude kľúčom ku všetkému!“

„A čo teda dosiahneme tým, že vám všetko vyrozprávam?“

„Pozrite sa, Erika. Vyhl'adali ste ma. To už niečo znamená, nie?“

„Ja som vás nevyhl'adávala. Bolo to skôr naopak, či?“

„No dobre. Ale uznajte, že keby ste sa so mnou nechceli rozprávať, tak by toto sedenie neprebiehalo, ak sa nemýlim...“

„Máte pravdu...“ povzdychla som si smutne.

„Tak môžete mi to teda prerozprávať?“

Na chvíľu nastala pauza. Psychiater sedel, pripravený zapísať každé slovo, ktoré mi vyjde z úst. Niečo v mojom vnútri ma ale stále zaráža. Akoby ma jazyk nechcel počúvať.

„Medzi nami, pán doktor, načo vám moje svedectvo o duchoch naozaj bude?“

Psychiater si tiež povzdychol a zložil si z očí okuliare s hrubým rámom. Kde ich vzal? Ved' ich doteraz nemal na nose! Potom si pretrel chrbtom dlane svoje oči.

„Možno mi nebudete veriť, ale aj ja som zažil niečo podobné.“

„Skutočne? Neťaháte ma teraz za nos?“ opýtala som sa s vážnou tvárou. Mne samej je jasné, že ak vám človek niečo takéto povie, myslí to buď smrteľne vážne alebo chce za každú cenu vytiahnuť od vás vašu výpoveď. Nechcem si ani pomyslieť, čo by s ňou robil v tom druhom prípade.

„Myslím to smrteľne vážne. A ak si myslíte, že klamem, tak môžeme toto sedenie ukončiť. Dovidenia!“ odvetil rázne a chystal sa vstať.

„Nie, počkajte!“ snažila som sa ho zastaviť mávajúcou dlaňou.

V podstate ani neviem, prečo to chcem urobiť. Prečo vlastne? Azda nebol môj príbeh už dosť omieľaný v ľudských ústach? A teraz by som to mala prerozprávať ešte raz? A ja to chcem vykonať! Som ešte normálna? A kto to vlastne v tomto svete

dokáže určit? Moje vnútro mi hovorí, aby som sa z toho opäť vyrožprávala, pretože si je na betón isté, že sa mi konečne aspoň ul'aví. Preto to spravím.

„Dobre teda. Poviem vám všetko.“

Psychiater si medzitým odpil z toho veľkého hrnčka.

„Nech sa páči!“ vyslovil, keď hrnček položil späť na svoj stolík.

2

Všetko sa to začalo deň pred mojimi 24. narodeninami. Bol máj, čas blížiacich sa štátnic, no ja som sa na ne nepripravovala, pretože som vedela, že sa moja magisterská štátnica presunula až na august. Doma to síce vyvolalo malú vlnu nevôle, ale napokon sa všetko upokojilo. Všetci stále verili, že to ukončím úspešne, no ja som už takým nadšením neoplývala. Na druhej strane, každý si myslí, že dielo, ktoré koná, nedokáže dokončiť, a ako sa potom raduje, keď sa dostaví vytúžený úspech. To je normálne.

Otec ešte v ten deň ráno hovoril mame, že dnes príde neskoršie domov. Rozprávali sa síce potichu, ale moje uši zapracovali ako radary. Podarilo sa mi započuť, ako pôjde do toho zlatníctva v Bratislave, o ktorom sa už rozprávali, po ten darček, čo sa o ňom tak radili. V ten moment mi napadla ešte jedna vec. Čo keď opäť klame mame do tváre, aby zakryl stretnutie so svojou milenkou? On nevie, že ja to viem. Či to vie mama, to ťažko povedať. Možno skôr vie, ako nevie, ale žeby to na sebe nenechala znat'? To sa mi nechce akosi páčiť. Vždy dávala svoje názory jasne najavo. Mám mu to za zlé, že mamu takto podvádza, ale čo mám robiť? Povedať jej to? K čomu to pomôže? K rozvodu? K rozpadu rodiny? Nechať to na pokoji som tiež nechcela. Snád' prídem na spôsob, ako to vyriešiť tak, aby sa vlk nažral a ovca zostala celá.

Deň ubehol akosi prírýchlo. Ja s mamou sme ho trávili samé v našom novom dome v novej štvrti v Bernolákove. Varili sme, upratovali. Sama sebe som sa divila, že všetko robím akosi dobrovoľne a bez príkazu. To je asi tým, ako som sa cítila nanič

kvôli tomu presunu štátnic. Mama mi to dosť vyčítala. Vždy sme sa pri tejto téme pohádali. Nechcela som, aby sme boli v takomto stave, a tak som to skúsila cez pomoc mame. Asi to pomohlo. Celý deň sme sa nepohádali.

Hodiny ukázali sedem hodín a otec stále nebol doma. Mama sa trochu nervóznejšie pozerala na hodiny. Ešte sa mu nesnažila volať. Stále tomu dávala čas. Keď už bolo osem hodín, predsa len zavolala. Už ani neviem, čo to vtedy bežalo v televízií. To bolo v ten okamih nepodstatné. Stále čakala s telefónom pri uchu. Očividne jej to nikto nedvíhal.

„Prečo mi to nedvíha?“ mrmlala si nervózne pre seba.

Žeby toto bol čas pre mňa? Mám jej povedať, čo viem o otcovi? A nebudem akurát tak sprostá udavačka? To tiež nechcem. Čo teraz?

„Asi sa zdržal v práci...“ vyšlo akosi automaticky zo mňa.

„V práci? Ja mu dám prácu...“ zašomrla a nahnevane si odhodila ofinu svojich dlhých hnedých vlasov.

„Ty o tom vieš?“

Asi som sa to nemala pýtať, pretože mama zložila telefón a prekvapene sa na mňa pozrela.

„Čo by som mala vedieť?“

To je patová situácia. Mám to zo seba vyklopiť? Zradiť otca?

„No že otec...“

„Ak myslíš tú jeho fiflenu, už o tom viem. Sľúbil mi, že s tým prestane, ak sa udobríme.“

„A ty si k tomu pristúpila?“ opýtala som sa s vypúlenými očami.

„A prečo by nie? Aspoň by sme si boli kvit...“ vyriekla akosi nekontrolovane a zároveň sa zarazila. Sledovala, ako zareagujem. Myslela si, že som to už pochopila. A myslela správne.

„Čože? Aj ty?“

Mama si povzdychla a zvesila ramená. Potom sa posadila ku mne na pohovku a stíšila zvuk televízora.

„Vieš, niekedy sa človek proste nedokáže ovládnuť a potom to skončí tak, ako to skončí. Stalo sa to asi dva roky pred tvojim narodením. Tak dlho som potom ľutovala toho hlúpeho počinu. Dúfala som, že sa to tvoj otec nikdy nedozvie, ale predsa len dozvedel. Najprv zúril a chcel sa rozvieť, no uprosila som ho. Napokon som mu navrhla, že ako protiváhu k môjmu činu ma aj on môže raz podvieť. Najprv sa na mňa čudne pozeral a vyhlásil, že k niečomu takému nikdy nepristúpi.

Prešlo mnoho mesiacov a narodila si sa ty. Na všetko zlé sa zabudlo. A dva mesiace po tvojom narodení som sa dozvedela, že predsa len využil môj návrh. Nebola som z toho dvakrát nadšená, keďže horší čas si ani len nemohol vybrať. Tak až ma chcel ponížiť? Len v duchu som ho mohla nenávidieť, keďže aj ja nesiem v sebe veľkú vinu. No ty si nás opäť dala dokopy. Opäť sme po dlhom čase žili ako šťastná rodina.

Ubehli roky a ja sa opäť dozvedám, že milosť pán opäť využil, vlastne tentoraz už zneužil, môj návrh. Prekusla som to, aj keď horko, a povedala som mu jasne, že to necháme tak, ak on okamžite nechá tak dotýchnú. Ak sa dozviem, že nenechal, požiadam o rozvod.“

Pozrela sa mi rázne do očí. Videla v nich zdesenie a zhnusenie z nových poznatkov o svojej rodine.

„Ja viem, nemalo by to tak byť v rodinách, ale u nás to tak je. Nie si už malé decko, takže sa s tebou môžem rozprávať na rovinu. Máš právo to vedieť teraz, než aby sa to pri dákejšť udalosti vytiahlo na svetlo. Aspoň ťa už nič neprekvapí.“

„A čo si teraz akože myslíš, že ja si mám myslieť?“ spýtala som sa nevrlo.

„To už je na tebe. Ja som ti povedala, ako to je...“

Z jej prejavu ju prerušilo zazvonenie zvončeka. Pozrela sa na hodiny. Bolo pár minút po ôsmej. Žeby si otec zabudol kľúče a zvonil? Hlúposť. Ved' ich vždy mal vedľa kľúčov od auta, a bolo jedno, či v taške, alebo vo vrecku.

„Koho nám sem čerti nesú...“ zašomrala, vstala a vyšla z obývačky po chodbičke okolo schodov na poschodie ku vchodovým dverám. Keďže náš dom je nový, čiže ešte nemá spravený plot, prichádzajú návštevníci priamo ku spomínaným dverám.

Počula som otvorenie dverí a dáke cudzie mužské hlasy. Boli dvaja. Najprv som sa zľakla, či to nie sú nejakí zločinci, no po započutí klasických pozdravov prišlo upokojenie, aj keď veľmi malé. Koho nám to teda čerti nesú v takú neskorú hodinu? Počula som aj ich mená, ale akosi mi už vypadli z pamäte. Páni povedali aj hodnosti, takže to boli s najväčšou pravdepodobnosťou policajti.

Boli to uniformovaní policajti. Rozmýšľanie o matkiných slovách okamžite skončilo a správy sa mi zatiaľ archivovali kdesi v hlave. Teraz tu bola nová záležitosť. Keďže mi to zvedavosť nedala, prišla som tiež ku dverám. Asi som ich prerušila v ich vysvetľovaní, prečo sú tu. Pozdravili sme sa. Oni potom priamo prešli k veci.

Paní Matulová, je váš manžel vlastníkom motorového vozidla značky Volkswagen Passat so striebornou karosériou, štátnej poznávacej značky BL 698 HP?

„Áno, vlastní toto vozidlo. Pre boha! Stalo sa mu niečo?“ preľakla sa.

Policajti smutne sklopili pohľady.

„Je nám ľúto, paní Matulová, ale váš manžel mal dnes okolo 19:30 autonehodu na diaľnici pred výjazdom na Ivanku pri Dunaji. Jeho vozidlo zatiaľ z nezistených príčin zišlo z diaľnice skončilo v priekope.“

„Ale môj manžel to prežil, však? Je v poriadku, že? Do ktorej nemocnice ho môžem ísť navštíviť?“

Pravdepodobne ešte stále verí v malý zázrak. Mne to už začínalo byť jasné, aj keď som so svojom srdci tiež verila, že sa niečo také stane.

„Vozidlo bolo absolútne zdevastované. Hasiči museli...“

Policajt sa zarazil. Určite nechcel líčiť, ako ťažko museli hasiči vyťahovať jeho telo von z toho vraku.

„Je nám to ešte raz ľúto, ale váš manžel nehodu neprežil.“

Mame stiekla po tvári slza, no snažila sa tváriť statočne. Chvíľu krútila hlavou, no slz bolo čoraz viac.

„Tu máte číslo do márnice, kam previezli telo vášho manžela. Záležitosti okolo pohrebu riešte potom s nimi,“ povedal policajt a podal mi do rúk akúsi vizitku s adresou nemocnice a telefónnymi číslami.

Ako môžu len tak prísť a tak chladne človeku vhoďiť do tváre oznámenie, že jemu blízka osoba je mŕtva? Ako môže mať na to vôbec niekto žalúdok? A ešte to robiť každý deň na inom mieste iným ľuďom? Dnes ich už chápem. Vtedy som im to hrozne vyčítala. Dokonca som jednu dobu chcela na nich podať trestné oznámenie. No verili by ste tomu? Len ich mená mi akosi rýchlo vypadli z hlavy. Stalo sa to asi v tom momente, keď som zabuchla dvere.

„Dovidenia. A úprimnú sústrasť. Povedali obaja policajti takmer súčasne a odišli. Mama už bola dávno od nich odvrátená. Utierala si rukou slzy z očí, no nedarilo sa jej to. Potom sa otočila ku mne. Vlastne to nebolo z jej rozhodnutia. Urobila som to ja. Slzy sa do mojich očí nechceli tísnuť. Začínala som sa za to hanbiť. Veď mi zahynul otec a ja neplačem? Nemusela som ju ani dáko silno ťahať. Otočila sa takmer sama. Chcela som ju objasť, no najprv sa odťahovala. Snažila sa stále preukazovať svoju statočnosť, akoby

tí policajti tam stále stáli. Chcela som jej povedať, že sú už dávno preč, ale srdce mi to nedovolilo. Napokon som ju akoby porazila a objala.

Vtedy sa zrútila na moje rameno a pustila sa do plaču. Akoby prišlo vo mne uvedomenie toho, čo sa konečne stalo. Zrazu som ucítila na líci prvú slzu. A potom d'alšiu. Než som sa aj ja pustila do plaču, podarilo sa mi mamu odtiahnuť na pohovku. Na nej sme sedeli a spoločne plakali. Akoby som už dávno vedela, čo sa stane, pretože som vo vrecku svojich nohavíc mala ešte neotvorený balíček hygienických servítok. Je mi jasné, že dlho nevydrží, ale nateraz to bude musieť stačiť.

„Teda ja vás obdivujem, slečna Erika, ako smrť vášho otca tak zaujímavo líčite...” skočil mi do rozprávania psychiater.

„A čo chcete, prosím vás, vidieť? Ako sa tu rozplačem? Ako vám tu teraz budem líčiť slovami z nejakého sprostého románu, že sme až do polnoci sedeli na tej pohovke a trúchlili takmer do odpadnutia?“ vybehla som naňho.

„Prepáčte. Je mi to ľúto. Ospravedlňujem sa,“ povedal psychiater zničené. „Môžete, prosím, pokračovať?“

Pohreb môjho otca bol o tri dni na cintoríne v Slávičom údolí, keďže tam bol aj hrob jeho rodičov. Raz nám hovoril, vlastne ani neviem prečo, že ak umrie, tak by chcel byť pochovaný tam. Tak sa jeho želanie aj splnilo. Aj napriek tomu, že smútočné oznámenia boli narýchlo poslané a len tie najzákladnejšie záležitosti sa podarilo mne samej vybaviť, prišlo pomerne dosť ľudí.

Nechcite vedieť, ako vyzeral deň mojich narodenín. Takmer žiadny nebol. Ale mne to bolo jedno. Akoby som mohla oslavovať narodeniny po tom, čo sa otcovi stalo? Akoby som mohla byť taká bezcitná kreatúra? Snažila som sa aspoň trochu utešovať v tom, že otec sa má určite dobre a díva sa na nás zhora. Večer sa mama